

TYYN Yhdenvertaisuusohjelma 2017-2020

Hallituksen esitys edustajistolle 13.10.2016

Sisällysluettelo

1. Johdanto	2
1.1. Keskeiset käsitteet	3
1.2. Lukuohje	4
2. TYY	5
2.1. TYY työyhteisönä.....	5
2.2. Päätöksenteko.....	6
2.3 Toiminta.....	8
3. Järjestöt ja opiskelijayhteisö.....	11
3.1. Järjestöyhteisö	11
3.2 Tapahdumat	13
3.3. Viestintä.....	14
4. Yliopisto ja yhteiskunta.....	16
4.1. Yliopisto.....	16
4.2. Yhteiskunta	19
5. Ohjelman toteutumisen arviointi	21
5.1 Tavoitteiden seuranta ja toteutumisen mittarit.....	21
5.2. Vuosien 2013-2016 yhdenvertaisuusohjelman toteutuminen	21

1. Johdanto

Tämä yhdenvertaisuusohjelma on TYYn edustajiston hyväksymä kuvaus ylioppilaskunnan yhdenvertaisuustyön tavoitteista. Ohjelma täydentää ylioppilaskunnan poliittista linjapaperia yhdenvertaisuuskysymysten osalta.

TYYn yhdenvertaisuusohjelman tavoitteena ovat yhdenvertainen ja tasa-arvoinen yliopistoyhteisö ja yhteiskunta. Yhdenvertaisuusohjelmaansa toteuttamalla TYY pyrkii siihen, että opiskelijat voivat toteuttaa itseään vailla pelkoa syrjinnästä niin yliopistossa, TYYn järjestöissä kuin arkielämässään yliopistoyhteisön ulkopuolella.

TYYn perustehtävä on määritelty ylioppilaskunnan strategiassa. Sen mukaan ”TYY tekee Turun yliopistosta parhaan mahdollisen paikan opiskella, opiskelijoista hyvinvoivia ja opiskelua ajasta ikimuistoisen”. Kaikkien perustehtävässä määriteltyjen elementtien toteutumiseksi on ensiarvoisen tärkeää se, että opiskelija tuntee itsensä yhdenvertaiseksi yliopistoyhteisön jäseneksi.

Suomen perustuslain mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Lain yhdenvertaisuutta käsittelevässä pykälässä todetaan lisäksi, että ”ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.” (Perustuslaki 6 § 2). Vuoden 2014 lopussa voimaan tullut yhdenvertaisuuslaki kieltää syrjinnän perustuslaissa mainittujen ominaisuuksien lisäksi (sukupuolta lukuunottamatta) seuraavien henkilöön liittyvien syiden perusteella: kansalaisuus, poliittinen toiminta, ammattiyhdistystoiminta, perhesuhteet ja seksuaalinen suuntautuminen. Sukupuolten tasa-arvoa ja sen edistämistä käsitellään erikseen laissa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta, jossa myös kielletään syrjintä sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella.

Yhdenvertaisuuslainsäädäntö velvoittaa sekä yliopistoa että TYYtä. Yliopiston tulee edistää ja arvioida yhdenvertaisuuden toteutumista paitsi työnantajan, myös koulutuksen järjestäjän näkökulmasta. TYYn kohdalla velvoite koskee ennen kaikkea TYYtä työnantajana. Voidaan kuitenkin ajatella, että yliopistolain hengessä ylioppilaskunnan tulisi edistää yhdenvertaisuuden toteutumista myös laajemmin – onhan ylioppilaskunnan tarkoitus ”olla jäsentensä yhdyssiteenä ja edistää heidän yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja henkisiä sekä opiskeluun ja opiskelijan asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiä” (Yliopistolaki 46 § 1).

Yliopiston ja ylioppilaskunnan lisäksi TYYn järjestöjen toiminnalla suuri merkitys yhdenvertaisuuden toteutumisessa yliopistoyhteisön jokapäiväisessä elämässä. Käsillä olevan ohjelman tarkoitus on siksi paitsi ohjata TYYn toimintaa, myös evästä järjestöjä opiskelijoiden moninaisuuden huomioimisessa. Ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet on jaettu kolmeen osioon: TYYn toimistoa, edustajistoa ja muita elimiä koskevaan osaan, TYYn järjestöjä koskevaan osaan sekä Turun yliopistoa ja yhteiskuntaa käsittelevään osaan. Kunkin tavoitteen kohdalle on myös kirjattu taho, joka tavoitteen edistämisestä ja toimenpiteiden toteuttamisesta on päävastuussa.

Loppuviimein yliopistoyhteisön yhdenvertaisuus on jokaisen yhteisön jäsenen vastuulla. On velvollisuutemme kohdella kanssaihmissä yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden hengessä.

1.1. Keskeiset käsitteet

Yhdenvertaisuus tarkoittaa, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, poliittisesta tai ammattiyhdistystoiminnastaan, perhesuhteistaan, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä (lähde: yhdenvertaisuus.fi). Yhdenvertainen kohtelu tarkoittaa, ettei ketään edellämainittujen syiden perusteella saa asettaa heikompaan asemaan kuin toisia.

Tasa-arvo tarkoittaa, että yksilöillä on yhtäläiset yhteiskunnalliset tehtävät, oikeudet ja velvollisuudet sukupuolesta riippumatta, ja jokaisella on mahdollisuus toteuttaa itseään ilman, että hänen toiminnalleen asetetaan esteitä sukupuolen tai sen ilmaisun perusteella (lähde: Tasa-arvoasiain neuvottelukunta tane.fi). Tasa-arvon toteutumista seuraa tasa-arvoaltuutettu. Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (nk. tasa-arvolaki) tähtää sukupuoleen ja sen ilmaisuun perustuvan syrjinnän estämiseen ja naisten ja miesten välisen tasa-arvon edistämiseen.

Tasapuolisuussäännön mukaan toimielimessä tulee olla tasapuolisesti miehiä ja naisia, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Säännön tavoitteena on, että sekä naisilla että miehillä tulee olla vähintään 40 % edustus.

Saavutettavuudessa on kyse jokaisen yhdenvertaisesta mahdollisuudesta osallistua niin, että fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten esteiden aiheuttama kynnys on mahdollisimman pieni. Fyysinen saavutettavuus voi tarkoittaa esimerkiksi helposti luettavia, riittävän suurella fontilla ja kontrastilla tehtyjä tapahtumajulisteita. Psykkinen saavutettavuus voidaan nähdä mielen hyvinvointina ja vallitsevina asenteina. Sosiaalinen saavutettavuus merkitsee esimerkiksi vastaanottavaa ja turvallista ryhmää, jossa ei tarvitse pelätä joutuvansa kiusatuksi tai painostetuksi. Saavutettavuus ja **esteettömyys** ovat samansisältöisiä termejä; esteettömyydestä puhuttaessa viitataan usein fyysiseen ympäristöön, saavutettavuus taas on käsitteenä laajempi.

Yksilöllinen oppija. Jokainen opiskelija pystyy sisäistämään tietoa, oppimaan taitoja ja opiskelemaan tuloksellisesti, kun hänelle tarjotaan siihen edellytykset. Esimerkiksi lukihäiriö, Aspergerin oireyhtymä, kuulo- tai näkövamma voi hankaloittaa oppimista huomattavasti, ellei sitä oteta asianmukaisella tavalla huomioon opetusjärjestelyissä. Yhdenvertaisuuslaissa mainitut syrjintäperusteet (ks. Johdanto) eivät saisi muodostua kellekään oppimisen esteeksi, mikäli edellytykset oppimiseen ovat kohtuullisin toimin turvattavissa.

1.2. Lukuohje

Ohjelman toimenpiteiden toteuttamisesta vastuussa on kaiken kaikkiaan 24 erikseen nimettyä henkilöä tai ihmisjoukkoa. Nämä tahot on eritelty alla. Listan avulla ohjelmaa lukeva TYY-toimija voi täsmähaulla etsiä ne toimenpiteet, joista hän tai hänen edustamansa taho on toteuttamisvastuussa. Listassa mainittujen lisäksi taulukkojen vastuuosiossa on voitu mainita ”kaikki”, jolloin toimenpiteiden toteutumisesta on vastuussa erityisen laaja joukko TYYn toimijoita.

TYYn hallitus:

hallitus
hallituksen
kulttuurivastaava
hallituksen
kunnallispoliittinen
vastaava
hallituksen
liikuntavastaava
hallituksen puheenjohtaja
hallituksen tuutori-
vastaava
hallituksen
yhdenvertaisuusvastaava

TYYn työntekijät:

häirintäyhdyshenkilöt
järjestöasiantuntija
pääsihteeri
tiedottaja

TYYn eri sektorit:

järjestösektori
kansainvälisyyssektori (kv-
sektori)
koulutuspoliittinen sektori
sosiaalipoliittinen sektori
viestintäsektori

Edustajisto:

edustajisto
edustajiston puheenjohtaja
edustajistoryhmät

Muut tahot:

kansainvälisyysiipi
saavutettavuustyöryhmä
siivet
taloustoimikunta
valintatoimikunta

2. TYY

TYYllä on yhdenvertaisuusohjelman toteuttamisessa monia rooleja. TYY muun muassa kouluttaa järjestöjä yhdenvertaisuusasioissa ja tarkkailee yhdenvertaisuuden toteutumista yliopistolla. Tämän kohdan tavoitteet ja toimenpiteet koskevat ennen kaikkea TYYtä työnantajana ja työyhteisönä, TYYn hallitusta, työntekijöitä, edustajistoa, siipiä sekä hallituksen ja edustajiston nimittämiä erilaisia toimikuntia ja työryhmiä, kuten valintatoimikuntaa ja saavutettavuustyöryhmää. Ylioppilaskunnan toiminnassa erityistä huomiota on syytä kiinnittää viestinnän yhdenvertaisuuteen ja päätöksenteon avoimuuteen. Yhdenvertaisuus on kuitenkin läpileikkaava teema, jonka edistäminen on osa kaikkea TYYn toimintaa.

Kohdan 2. tavoitteet on jaettu edelleen kolmeen kokonaisuuteen: TYY työyhteisönä, päätöksenteko ja toiminta.

2.1. TYY työyhteisönä

#	Tavoite	Toimenpiteet	Päävastuu (lisäksi vastuussa)
1.	Jokainen TYYn toimistolla työskentelevä tuntee yhdenvertaisuusohjelman sisällön ja tietää, kuinka edistää sen tavoitteita omassa toiminnassaan.	Järjestetään uudelle hallitukselle vuoden alussa yhdenvertaisuuskoulutus. Koulutetaan toimiston väkeä säännöllisesti yhdenvertaisuusasioissa. Käydään yhdenvertaisuusohjelma vuosittain läpi koko toimiston väen kesken. Hyödynnetään aktiivisesti olemassaolevaa, ulkopuolisten tahojen yhdenvertaisuustyön tueksi laatimaa materiaalia.	Hallituksen yhdenvertaisuusvastaava (hallituksen puheenjohtaja, pääsihteeri)
2.	TYYN toimisto on syrjinnästä, häirinnästä ja rasismista vapaa.	Puututaan syrjintään, häirintään ja rasismiin välittömästi, jos niistä on viitteitä, ottamalla asia puheeksi asianosaisten kanssa. Varmistetaan, että kukin henkilö toimistolla tietää kuinka viedä asiaa eteenpäin, jos kohtaa häirintää, syrjintää tai rasismia.	Pääsihteeri, hallituksen puheenjohtaja.
3.	TYYN tilat ovat saavutettavia ja esteettömiä.	Kiinnitetään huomiota tilojen esteettömyyteen remonttien ja korjausten yhteydessä. Selvitetään TYS:n kanssa, voidaanko YO-talo A:n	Pääsihteeri

		ensimmäiseen kerrokseen asentaa sähköisesti avautuvat ovet. Kartoitetaan TYYn tilojen esteettömyysominaisuudet ja tiedotetaan niistä nettisivuilla.	
4.	TYYssä sukupuolet ovat tasavertaisessa asemassa ja tasaisesti edustettuina.	Pyritään huomioimaan eri sukupuolet ylioppilaskunnan henkilövalinnoissa entistä paremmin. Merkitään kokouspöytäkirjaan peruste, mikäli tasapuolisuussäännöstä poiketaan. Edustajistovaaleissa kannustetaan vaaliliittoja kiinnittämään huomiota oman ehdokasjoukon sukupuolijakaumaan.	Edustajisto, valintatoimikunta, hallitus (pääsihteeri)
5.	Rekrytointitilanteessa henkilön valintaan vaikuttavat pätevyys ja hakukuulutuksessa mainittujen kriteerien täytyminen, eivät asiaankuulumattomat henkilöön liittyvät syyt.	Käytetään lähtökohtaisesti anonymia rekrytointia palkallisten toimien täytössä, kun paikka täytetään avoimella haulla. Laaditaan ohjeistus anonymin rekrytoinnin käytöstä hallopedien, siipien jäsenten ym. toimien täytössä.	Pääsihteeri (hallitus, valintatoimikunta, koulutuspoliittinen sektori)

2.2. Päätöksenteko

	Tavoite	Toimenpiteet	Päävastuu (lisäksi vastuussa)
1.	Asiakirjojen ja esitysten valmistelu on avointa	Julkaistaan hallituksen ja edustajiston kokousten esityslistat ja julkiset liitetiedostot TYYn nettisivuilla ajoissa ennen kokousta, mikäli ne eivät sisällä henkilötietoja. Tarjotaan jäsenistölle tilaisuuksia osallistua asiakirjojen valmisteluun esimerkiksi kyselyiden ja workshopien muodossa.	Hallituksen puheenjohtaja, pääsihteeri (Järjestöasiantuntija, hallitus)

2.	Edustajiston ja hallituksen kokouskäytännöt ovat tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset.	<p>Järjestetään uudelle edustajistolle kauden aluksi yhdenvertaisuuskoulutus iltakoulun yhteydessä.</p> <p>Järjestetään edustajistolle ja hallitukselle sukupuolivaikutusten arviointia päätöksenteossa tukeva koulutus (suvaus-koulutus)</p> <p>Seurataan puheenvuorojen jakautumista eri sukupuolten kesken edustajiston kokouksissa.</p> <p>Hallituksen ja edustajiston pöytäkirjoihin tehdään merkintä ja kirjataan peruste, mikäli tasapuolisuussääntöä ei noudateta.</p>	Hallituksen yhdenvertaisuusvastaava, edustajiston puheenjohtaja, hallituksen puheenjohtaja (pääsihteeri)
3.	TYYn hallitusehdokkaaksi hakeutuminen on kaikille jäsenille helppoa.	Tiedotetaan laajasti mahdollisuudesta hakeutua ehdolle ja kerrotaan TYYn nettisivuilla ehdokasasettelun ja hallitusvalinnan käytännöistä.	Valintatoimikunta, edustajistoryhmät (tiedottaja, puheenjohtaja)
4.	Päätöksentekoon osallistuminen on mahdollista myös niille TYYn jäsenille, jotka eivät osaa suomea.	<p>Järjestetään kansainvälisille edaattoreille tulkkaus suomesta englantiin edustajiston kokouksiin.</p> <p>TYYn toimintaa ohjaavat dokumentit, edustajiston ja hallituksen kokousten esityslistat ja päätösluettelot sekä mahdollisuuksien mukaan kokousliitteet ovat saatavilla myös englanniksi.</p> <p>Viestitään edustajiston kokouksista jo kokouksen aikana myös englanniksi esimerkiksi Facebookin kommenttiketjussa.</p> <p>Linjataan vuosibudjetin teon yhteydessä, mitkä kaikki jatkuvan toiminnan dokumentit halutaan kääntää ja varataan käännöskuluihin sen mukaan varoja budjetista.</p>	Viestintäsektori, pääsihteeri, kv-sektori (hallitus, edustajisto, taloustoimikunta)

2.3 Toiminta

	Tavoite	Toimenpiteet	Päävastuu (lisäksi vastuussa)
1.	Eri-ikäiset opiskelijat tuntevat itsensä tervetulleiksi yliopistoyhteisöön.	Huomioidaan eri ikäiset opiskelijat tuutorointia suunniteltaessa. Perustetaan varttuneiden opiskelijoiden vertaisryhmä Facebookiin.	Hallituksen tuutorivastaava, saavutettavuustyöryhmä
2.	TYY tarjoaa opiskelijalle riittävät palvelut opiskelupaikkakunnasta riippumatta.	Seurataan ja parannetaan TYYn palveluiden saatavuutta Porissa ja Raumalla.	Pääsihteeri
3.	TYYn viestintä on saavutettavaa ja yhdenvertaista.	Tapahtumien markkinoinnin yhteydessä kiinnitetään huomiota markkinointimateriaalien luettavuuteen, kuten kontrastiin ja värien erottumiseen. Viestitään toiminnasta kattavasti myös englanniksi. TYYn nettisivuja päivitettäessä päivitetään suomenkielinen ja englanninkielinen osio yhtä aikaa. Huomioidaan, ettei viestinnässä käytetä stereotyyppitelevää kieltä esimerkiksi eri oppialoja koskien tai puhuta vakaumuksista loukkaavasti.	Tiedottaja, hallituksen kulttuurivastaava (kaikki)
4.	Opiskelijat hakevat ja saavat apua mielenterveyden ongelmiin varhaisessa vaiheessa. Omasta mielenterveysongelmasta puhuminen ei leimaa puhujaa negatiivisesti.	Vaikutetaan YTHS:n mielenterveyspuolen riittävien resurssien turvaamiseksi. Tiedotetaan YTHS:n, Turun kaupungin ja Turussa, Raumalla ja Porissa toimivien järjestöjen tarjoamista mielenterveyden tukipalveluista. Järjestetään opiskelijoiden mielenterveysongelmia käsittelevä kampanja.	Sosiaalipoliittinen sektori, saavutettavuustyöryhmä
5.	Oman sukupuoli-identiteetin ja seksuaalisen suuntautumisen	Rohkaistaan keskusteluun seksuaalisuuden ja sukupuolen moninaisuudesta.	Saavutettavuustyöryhmä, hallituksen yhdenvertaisuusvastaava.

	ilmaiseminen on mahdollista sukupuolesta tai suuntautumisesta riippumatta.	Järjestetään koulutuksia seksuaalisuuden ja sukupuolen moninaisuuteen, seksisiin ym. liittyen.	
6.	Erilaiset poliittiset suuntaukset näkyvät monipuolisesti vaalien yhteydessä. Kenenkään mielipidettä ei sivuuteta puoluekannan tai poliittiseen toimintaan osallistumisen perusteella.	Kutsutaan vaalitulaisuuksiin myös muita kuin eduskuntapuolueiden edustajia. Järjestetään sisällöltään monipuolisia vaalitulaisuuksia. Ylläpidetään TYYn tapahtumissa ja tilaisuuksissa avointa ja rakentavaa keskustelukulttuuria.	Puheenjohtaja, hallituksen kunnallispoliittinen vastaava
7.	TYYn toiminta on myös niiden jäsenten saavutettavissa, jotka eivät osaa suomea.	Julkaistaan hakukuulutukset TYYn eri toimijaryhmiin, kuten siipiin, aina suomeksi ja englanniksi. Käytetään TYYn toimijaryhmien sisäisessä viestinnässä aina suomen lisäksi englantia, mikäli ryhmään kuuluu henkilöitä, jotka eivät osaa suomea. Huomioidaan kansainväliset opiskelijat TYYn kulttuuritapahtumissa esimerkiksi juontamalla tilaisuudet englanniksi ja suomeksi.	Hallituksen kulttuurivastaava, hallitus siivet (kaikki)
8.	TYYssä vallitsee erilaisia kulttuureja kunnioittava ja avoin ilmapiiri.	Järjestetään toimintaa, jossa suomalaiset ja kansainväliset opiskelijat kohtaavat.	Kansainvälisyssiipi, (kv-sektori)
9.	Perheelliset opiskelijat saavat tukea myös muissa kuin opiskeluun liittyvissä asioissa.	Organisoidaan perheellisille opiskelijoille vertaistoimintaa. Kootaan TYYn sivuille tietoa yliopiston lähellä sijaitsevista hoitopaikoista, leikkipuistoista ym.	Sosiaalipoliittinen sektori
10.	Unican ravintolat ovat saavutettavia ja henkilökunnalla on valmiuksia toimia vammaisopiskelijoiden palvelemiseksi.	Keskustellaan saavutettavuudessa ilmenevistä puutteista Unican henkilökunnan kanssa. Edistetään ravintoloiden saavutettavuuden parantamista remonttien yhteydessä.	Pääsihteeri (saavutettavuustyöryhmä)

11.	Palautteen antaminen yhdenvertaisuusasioista on mahdollista tehdä anonymisti	Luodaan TYYn sivuille yhdenvertaisuuden palautelomake, johon huomaamastaan epäkohdasta voi ilmoittaa anonymisti.	Yhdenvertaisuusvastaava
-----	--	--	-------------------------

3. Järjestöt ja opiskelijayhteisö

Merkittävä osa opiskelijatoiminnasta ja -kulttuurista tapahtuu järjestöissä, joten järjestöt ovat hyvin keskeisiä toimijoita yhdenvertaisuuden edistämisessä. Tämän osion tavoitteet ja toimenpiteet koskevat sekä TYYn että järjestöjen toimintaa. TYYtä koskevissa kohdissa korostuvat ylioppilaskunnan rooli järjestötoimijoiden kouluttajana ja neuvonta- ja tukipalveluiden tarjoajana. Järjestöjen osalta kiinnitetään huomiota ennen kaikkea tapahtumiin, viestintään, jäsenten yhdenvertaiseen kohteluun järjestössä sekä avoimeen ja syrjimättömään ilmapiiriin. Järjestöjä koskevat tavoitteet ja vastuut ovat ohjeellisia, mutta niitä voidaan hyödyntää toiminta-avustusten myöntöperusteissa.

Tärkeimmät TYYn käytettävissä olevat keinot yhdenvertaisuuden edistämiseksi järjestöissä ovat kouluttaminen, ohjelman yhteyteen laadittava yhdenvertaisuusopas ja järjestöjen toiminta-avustushakemusten pisteytys. Kun toimenpiteissä puhutaan järjestöjen ohjeistamisesta, viitataan ennen kaikkea yhdenvertaisuusoppaaseen ja koulutuksiin. Kun puhutaan kannustamisesta, viitataan toiminta-avustushakemusten pisteytyksiin.

Kohta kolme on jaettu kolmeen alakohtaan, jotka ovat järjestöyhteisö, tapahtumat, ja viestintä.

3.1. Järjestöyhteisö

	Tavoite	Toimenpiteet	Päävastuu (lisäksi vastuussa)
1.	Järjestöt saavat riittävästi tukea yhdenvertaisen toiminnan toteuttamiseen.	Laaditaan TYYn järjestöjen yhdenvertaisuusopas, jossa annetaan neuvoja yhdenvertaisuuden monipuoliseen huomioimiseen, ja toimitetaan opas jokaiselle järjestölle. Järjestetään järjestöpuheenjohtajille, järjestöjen yhdenvertaisuusvastaaville ja häirintäyhdyshenkilöille vuosittain yhdenvertaisuuskoulutus. Huomioidaan yhdenvertaisuusnäkökohdat läpileikkaavasti muissa järjestöjen koulutuksissa.	Sosiaalipoliittinen sektori (järjestösektori)
2.	Järjestöissä vallitsee avoin ilmapiiri ja keskustelukulttuuri.	Ohjeistetaan järjestöjä nimeämään hallituksestaan yhdenvertaisuusvastaava, joka tutustuu TYYn yhdenvertaisuusohjelmaan ja	Hallituksen yhdenvertaisuusvastaava, sosiaalipoliittinen sektori

		<p>järjestöjen yhdenvertaisuusoppaaseen.</p> <p>Tuetaan järjestöjä sisäisten ristiriitatilanteiden käsittelyssä tarjoamalla neuvontaa ja keskusteluapua tarvittaessa.</p> <p>Ohjeistetaan järjestöjä yhdenvertaisuusasioita koskevan palautteen keräämisessä ja käsittelyssä.</p>	
3.	Opiskelijat voivat osallistua järjestötoimintaan henkilökohtaisista ominaisuuksistaan ja terveydentilastaan riippumatta.	Tiedotetaan järjestöjä ADHD:n, ADD:n, autismikirjon ym. neurologisten poikkeavuuksien vaikutuksista ja huomioimisen tavoista.	Sosiaalipoliittinen sektori, saavutettavuustyöryhmä
4.	Mielenterveyden ongelmista kärsivät saavat tukea opiskelutovereiltaan.	Jaetaan järjestötoimijoille ja muille opiskelijoille materiaalia ja järjestetään koulutus, joissa käsitellään puheeksiottamista ja toimimista tilanteessa, jossa on huolestunut opiskelutoverinsa hyvinvoinnista.	Sosiaalipoliittinen sektori, saavutettavuustyöryhmä
5.	Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua opiskelijatoimintaan opiskelupaikkakunnasta ja varallisuudesta riippumatta.	Pyritään turvaamaan filiaalijärjestöjen toimintaedellytykset. <p>Kannustetaan järjestöjä järjestämään matalan kynnyksen toimintaa, maksuttomia tapahtumia ja tarjoamaan monipuolisia osallistumisen tapoja.</p>	Järjestösektori (hallitus)
6.	Järjestöt kiinnittävät edunvalvonnassaan huomiota opiskelutilojen esteettömyyteen.	Koulutetaan järjestökopija huomioimaan edunvalvontatyössään opiskelutilojen esteettömyys ja opetusmenetelmien saavutettavuus.	Koulutuspoliittinen sektori, yhdenvertaisuusvastaava
7.	Järjestöjen tilat ovat saavutettavia.	Neuvotaan järjestöjä tilojensa sosiaalisen ja fyysisen saavutettavuuden parantamisessa.	Sosiaalipoliittinen sektori, järjestösektori

3.2 Tapahtumat

	Tavoite	Toimenpiteet	Päävastuu (lisäksi vastuussa)
1.	Tapahtumissa ei painosteta alkoholin käyttöön.	<p>Ohjeistetaan järjestöjä ottamaan päihteettömyys huomioon jo tapahtumien suunnitteluvaiheessa</p> <p>Painotetaan, että tarjoiluissa olisi aina oltava tarjolla muutakin kuin vettä alkoholittomana vaihtoehtona.</p> <p>Kannustetaan järjestöjä järjestämään alkoholittomia tapahtumia.</p> <p>Herätetään esimerkiksi koulutusten yhteydessä keskustelua alkoholikulttuurista ja alkoholin käytöstä.</p> <p>Järjestetään järjestötoimijoille Ehkäisevä päihdetyö ry:n Ryyppämällä ryhmäksi -koulutus.</p>	Järjestösektori, sosiaalipoliittinen sektori
2.	Tapahtumissa ei esiinny kiusaamista, syrjintää, häirintää eikä rasismia.	<p>Ohjeistetaan järjestöjä nimeämään järjestön häirintäyhdyshenkilö, johon häirintää tai syrjintää kokeneet voivat olla yhteydessä.</p> <p>Ohjeistetaan järjestöjä käsittelemään kiusaamis-, syrjintä- ym. tapaukset välittömästi, jos sen kaltaista toimintaa ilmenee tapahtumassa.</p>	Yhdenvertaisuusvastaava, sosiaalipoliittinen sektori
3.	Tapahtumat ovat fyysisesti ja sosiaalisesti saavutettavia.	<p>Ohjeistetaan järjestöjä ottamaan eri saavutettavuusnäkökulmat huomioon tapahtuman suunnittelussa.</p> <p>Ohjeistetaan järjestöjä huomioimaan tapahtumien tarjoiluissa erilaiset ruokavaliot vähintään silloin, kun ne ovat etukäteen tiedossa.</p>	Järjestösektori, yhdenvertaisuusvastaava

		Ohjeistetaan järjestöjä kertomaan tapahtumatilojen fyysisestä saavutettavuudesta jo tapahtumakutsussa.	
4.	Eri ikäisille opiskelijoille on tarjolla mielekästä toimintaa.	Kannustetaan järjestöjä järjestämään monipuolisesti erisisältöisiä tapahtumia.	Järjestösektori
5.	Perheelliset opiskelijat pystyvät osallistumaan järjestöjen toimintaan.	Kannustetaan järjestöjä järjestämään toimintaa monipuolisesti eri kellonaikoina. Kannustetaan järjestöjä järjestämään tapahtumia, joihin lasten mukaan ottaminen on mahdollista.	Sosiaalipoliittinen sektori, järjestösektori
6.	Kansainvälisille opiskelijoille on tarjolla toimintaa myös muissa kuin kansainvälisille opiskelijoille suunnatuissa järjestöissä.	Kannustetaan järjestöjä järjestämään kaksikielisiä (suomi ja englanti) tapahtumia. Kannustetaan järjestöjä huomioimaan kansainväliset opiskelijat suomenkielisissä tapahtumissa esimerkiksi tulkkaamalla heille tapahtuman keskeiset asiat. Ohjeistetaan ainejärjestöjä ja kv-tuutoreita pitämään yhteyttä toisiinsa lukukausien alussa kansainvälisten opiskelijoiden tavoittamiseksi.	Järjestösektori, kansainvälisyyssektori (yhdenvertaisuusvastaava)

3.3. Viestintä

	Tavoite	Toimenpiteet	Päävastuu (lisäksi vastuussa)
1.	Järjestöjen viestintä on saavutettavaa ja yhdenvertaista.	Koulutetaan ja ohjeistetaan järjestötoimijoita opiskelijoiden moninaisuuden huomioimisesta viestinnässä. Kiinnitetään huomiota ylenmääräiseen alkoholimyönteisyyteen tapahtumaviestinnässä.	Yhdenvertaisuusvastaava, viestintäsektori (järjestösektori)

		Ohjeistetaan järjestötoimijoita viestinnän visuaalisesta saavutettavuudesta.	
2.	Kaikkien järjestöjen toiminnasta on saatavilla perustiedot myös englanniksi.	Kannustetaan järjestöjä viestimään ajankohtaisista asiastaan englanniksi. Muistutetaan järjestöjä englanninkielisen nettisivuosoituksen päivittämisestä vuosittain.	Järjestösektori
3.	Viestinnässä ei puhuta kenestäkään loukkaavasti.	Ohjeistetaan järjestöjä kiinnittämään huomiota sukupuolittuneiden, stereotyyppitelevien ja rasististen kielikuvien käyttöön. Käsitellään järjestöjen viestinnästä tullut palaute tarvittaessa asianosaisten järjestöjen kanssa.	Sosiaalipoliittinen sektori, järjestösektori, häirintäyhdyshenkilöt

4. Yliopisto ja yhteiskunta

Opiskelijoiden edunvalvojana TYYllä on velvollisuus tarkkailla ja omilla toimillaan edistää yhdenvertaisuuden toteutumista yliopistossa. Yliopiston tulee kohdella opiskelijoita yhdenvertaisesti, tarjota yhdenvertaiset mahdollisuudet opiskeluun ja huolehtia myös riittävästä opiskelun tukipalveluista. Tämän kohdan tavoitteet toimivat TYYlle edunvalvonnan ohjenuorina. Puhuttaessa edistämisestä toimenpiteiden yhteydessä, tarkoitetaan ennen muuta asian edistämistä erilaisissa yliopiston hallinnon, henkilökunnan ja muiden sidosryhmien tapaamisissa.

Vuosien 2013-2016 yhdenvertaisuusohjelmassa puhuttiin koulutuksen saavutettavuuden yhteydessä erilaisista oppijoista. Nykyisessä ohjelmassa halutaan välttää ajatusta ”standardiopiskelijasta”, joka kykenee suoriutumaan opiskelusta ilman ”erityisiä järjestelyjä”. Sen sijaan huomiota kiinnitetään siihen, että jokainen oppii on yksilöllisin tavoin. Opiskelija pystyy useimmissa tapauksissa opiskelemaan sujuvasti riippumatta henkilökohtaisista ominaisuuksistaan, kun hänelle suodaan siihen tarpeelliset toimintaedellytykset.

Ylioppilaskuntana TYY on myös aktiivinen yhteiskunnallinen toimija, joka osallistuu julkiseen keskusteluun yliopistoyhteisön ulkopuolella. Yhdenvertainen, saavutettava ja syrjimätön yhteiskunta edistää sekä opiskelijoiden että muiden yksilöiden osallisuutta ja yhteiskunnallisia pyrkimyksiä.

4.1. Yliopisto

	Tavoite	Toimenpiteet	Päävastuu (lisäksi vastuussa)
1.	Opiskelijat osallistuvat yliopiston yhdenvertaisuustyöhön.	Osallistutaan yliopiston yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman tekemiseen ja vaikutetaan siihen, että suunnitelman tekemiseen osallistetaan opiskelijoita laajasti.	Sosiaalipoliittinen sektori
2.	Koulutus on järjestetty saavutettavasti.	Osallistutaan saavutettavuutta ja yksilöllisiä opiskelujärjestelyjä koskevan ohjeiston laadintaan. Informoidaan opiskelijoita yksilöllisistä opiskelujärjestelyistä TYYn nettisivuilla. Hyödynnetään koulutuspoliittisessa vaikuttamistyössä esim. ESOK-verkoston (Esteetön opiskelu korkea-asteen oppilaitoksissa) tuottamia materiaaleja.	Koulutuspoliittinen sektori, sosiaalipoliittinen sektori

		<p>Edistetään sitä, että yliopiston tietokoneet tukisivat lukulaitteita ja muita esteettömyyden apuohjelmia.</p> <p>Edistetään yksilöllisiä oppijoita hyödyttäviä, joustavia ja monipuolisia opintosuoritusmahdollisuuksia. Edistetään esimerkiksi aistiherkille soveltuvan häiriöttömän opiskelutilan saamista yliopistolle.</p>	
3.	Yliopisto on saavutettava ja esteetön ympäristö	<p>Edistetään yliopiston kyltityksen muokkaamista saavutettavaksi näkövammaisille ja vieraskielisille</p> <p>Kartoitetaan yhdessä yliopiston kanssa ratkaisuja, joilla yliopistonmäestä saadaan saavutettavampi liikkumisrajoitteisille.</p> <p>Vaikutetaan sukupuolineutraalien wc-tilojen lisäämiseksi.</p> <p>Edistetään yksityisten sukupuolineutraalien pukutilojen saamista CampusSportin tiloihin.</p> <p>Edistetään yliopiston intranetin saavutettavuuden parantamista välittämällä aktiivisesti TYYn tietoon tulevaa, intranetia koskevaa palautetta yliopistolle.</p>	Sosiaalipoliittinen sektori, hallituksen liikuntavastaava
4.	Erilaisista taustoista tuleviin opiskelijoihin suhtaudutaan opetus- ja tuutorointitilanteissa avoimesti.	<p>Korostetaan lukuvuoden alussa johdantoluennoilla, että yliopistoelämään kuuluu kanssaihminen kunnioittaminen ja erilaisuuden hyväksyminen.</p> <p>Edistetään sitä, että yliopisto kysyy säännöllisesti opiskelijoilta, ovatko nämä kohdanneet opetustilanteissa</p>	Sosiaalipoliittinen sektori, puheenjohtaja, hallituksen tuutori-vastaava (koulutuspoliittinen sektori)

		<p>syrijintää, loukkaavaa puhetta tms.</p> <p>Varmistetaan, että opiskelijoiden ongelmallisiksi kokemat tilanteet tulevat tarvittaessa käsitellyiksi asianosaisen/asianosainten kanssa.</p>	
5.	<p>Ketään ei kiusata yliopistolla. Kiusaamistapaukset tulevat ilmi ja ne selvitetään asiallisesti.</p>	<p>Varmistetaan, että yliopistolla on helposti saatavilla tietoa siitä, kuinka toimia, jos kohtaa kiusaamista omakohtaisesti tai muiden kohdalla.</p> <p>Käsitellään mahdolliset kiusaamistapaukset tarvittaessa OpintoVartu-mallia ja sovittelua hyödyntäen.</p> <p>Tarjotaan tukea ja ohjausta kiusatuiksi tulleille.</p> <p>Järjestetään korkeakoulukiusaamisen vastainen kampanja.</p>	<p>Sosiaalipoliittinen sektori, saavutettavuustyöryhmä</p>
6.	<p>Mielenterveyden ongelmat eivät muodostu opiskelun esteeksi.</p>	<p>Edistetään riittäviä opintopsykologiresursseja ja matalan kynnyksen opiskelun tuen palveluiden saatavuutta (esim. YTHS:n tarjoama Opiskelijan Kompassi)</p> <p>Edistetään opiskelutaitojen tukemiseen tähtäävän opetuksen sisällyttämistä opintojen alkuun.</p>	<p>Sosiaalipoliittinen sektori (koulutuspoliittinen sektori)</p>
7.	<p>Hiljentyminen ja oman uskonnon harjoittaminen yliopistolla on mahdollista.</p>	<p>Kartoitetaan, onko yliopistolla eri uskonnonharjoittajille sopivaa rauhallista tilaa hiljentymistä varten.</p> <p>Edistetään em. tilan saamista käyttöön, jos sellaista ei ole.</p> <p>Tehdään yhteistyötä oppilaitospappien kanssa.</p>	<p>Sosiaalipoliittinen sektori</p>
8.	<p>Perheen ja opiskelun pystyy vaivattomasti sovittamaan yhteen.</p>	<p>Kannustetaan opetushenkilökuntaa suhtautumaan myönteisesti</p>	<p>Koulutuspoliittinen sektori, sosiaalipoliittinen sektori</p>

		<p>lasten läsnäoloon opetustilanteissa.</p> <p>Selvitetään ja edistetään lyhytaikaisia lastenhoitomahdollisuuksia luentoaikoina.</p> <p>Edistetään sitä, että opetushenkilökunta tiedottaa kurssikuvauksissa myös mahdollisten kurssiin liittyvien pienryhmien aikatauluista.</p> <p>Vaikutetaan opintotuen huoltajakorotuksen puolesta.</p>	
9.	Erilaiset kulttuurit nähdään tiedeyhteisön vahvuutena. Yliopistolla on nollatoleranssi rasismiin.	Kartoitetaan, onko yliopistolla selvät käytännöt mahdollisiin rasismitapauksiin puuttumiseksi sekä henkilökunnan että opiskelijoiden kohdalla.	Sosiaalipoliittinen sektori
10.	Kansainväliset opiskelijat saavat riittävästi tukea suomalaisessa tiedeyhteisössä toimimiseen.	Suunnitellaan kansainvälisten opiskelijoiden tuutorointia yhdessä yliopiston kanssa. Kiinnitetään huomiota englanninkielisen opetuksen laatuun ja määrään eri oppiaineissa. Edistetään riittävän suomen kielen opetuksen tarjoamista kansainvälisille opiskelijoille.	Kv-sektori, hallituksen tuutori-vastaava, koulutuspoliittinen sektori

4.2. Yhteiskunta

	Tavoite	Toimenpide	Päävastuu (lisäksi vastuussa)
1.	TYV vaikuttaa yhdenvertaisen ja suvaitsevan yhteiskunnan kehitykseen.	Osallistutaan yhdenvertaisuuden edistämiseen tähtääviin kampanjoihin ja tempauksiin, kuten Pride-tapahtumaan tai rasisminvastaiseen toimintaan. Pidetään julkisessa keskustelussa ja lausunnoissa esillä yhdenvertaisuusnäkökulmaa.	Yhdenvertaisuusvastaava (hallitus)

2.	Opiskelija-asumisessa erityisryhmät huomioidaan läpileikkaavasti.	Opiskelija-asumiseen liittyvässä vaikutustyössä painotetaan erityisryhmien huomiointia ja esteettömyyttä. Vaikutetaan TYS:öön ja yliopistoon kohtuullisen asuntomäärän takaamiseksi kansainvälisille opiskelijoille.	Sosiaalipoliittinen sektori (pääsihteeri)
3.	Yhdenvertaisuuden edistäminen on vahva teema SYL:n ja OLL:n linjoissa.	Nostetaan yhdenvertaisuusohjelmasta sopivia kohtia SYL:n ja OLL:n materiaaleja koskeviin TYYn lausuntoihin.	Hallituksen yhdenvertaisuusvastaava, hallitus

5. Ohjelman toteutumisen arviointi

5.1 Tavoitteiden seuranta ja toteutumisen mittarit

Yhdenvertaisuusohjelman toteutumista seurataan vuosittain. Kattava tarkastelu tavoitteiden toteutumisesta tehdään hallituksen puolivuotiskatsauksen yhteydessä. Päävastuu seurannasta on hallituksen yhdenvertaisuusvastaavalla ja toissijainen vastuu sosiaalipoliittisella asiantuntijalla, jotka arvioivat tavoitteiden toteutumista TYYn muun toimiston avustuksella. Puolivuotiskatsauksen yhteydessä tehtävän arvioinnin lisäksi toimintakertomuksessa on yhdenvertaisuutta käsittelevä osio, jonka laatii hallituksen yhdenvertaisuusvastaava kautensa päätteeksi.

Tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida asteikolla **saavutettu - osittain saavutettu - ei vielä saavutettu**. Samoin toimenpiteiden toteutuminen arvioidaan asteikolla **toteutunut - osittain toteutunut - ei toteutunut**. Lisäksi tavoitteita, joiden yksiselitteistä saavuttamista on vaikea mitata (esimerkiksi ilmapiirin avoimuus) voidaan arvioida asteikolla **hyvä-kohtuullinen-heikko**. Eri vuosina tehtävät arviot toteutumisesta on syytä kirjata yhteen ja samaan dokumenttiin, jotta toteutumisen seuranta on systemaattista. Arviointi toimitetaan myös saavutettavuustyöryhmälle sekä edustajistolle joko hallituksen puolivuotiskatsauksen tai syyskauden ensimmäisen kokouksen yhteydessä.

5.2. Vuosien 2013-2016 yhdenvertaisuusohjelman toteutuminen

TYYn hallitus ja toimiston asiantuntijat arvioivat päättävän ohjelmakauden tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista yhteisessä palaverissa 19.9.2016. Ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet käytiin läpi kohta kohdalta, ja kunkin toteutumista arvioitiin *toteutunut – osin toteutunut – ei toteutunut*. Osan tavoitteista/toimenpiteistä kohdalla toteutumisesta ei voitu tehdä täysin luotettavaa arviota.

Toimiston henkilöstö katsoi, että kaikkiaan 102 toimenpiteestä ja tavoitteesta yhteensä 51:n voitiin katsoa toteutuneen täysin tai lähes täysin. 31 kohtaa oli toteutunut osittain, ja 9 kohtaa oli jäänyt toteutumatta kokonaan tai lähes kokonaan. 11 tavoitteen/toimenpiteen toteutumisaste jäi epäselväksi. Epäselvissä kohdissa arvioinnin vaikeus liittyi useimmiten siihen, että kohdan toteutumisesta päävastuussa ovat järjestötoimijat, jolloin toteutumista ei tosiasiallisesti voida arvioida ilman laajamittaista kartoitusta.

Pääpiirteittäin yhdenvertaisuusohjelman voidaan katsoa toteutuneen varsin hyvin, sillä sen eri kohdista 82/102 on toteutunut joko kokonaan tai osittain. Erityisen hyvin on toteutunut yliopiston tasa-arvotyöhön osallistuminen, TYYn toimijoiden työkyvystä huolehtiminen ja TYYn osalta monikulttuurisuuden ja monikielisyyden huomioiminen. Selvästi parantamista on vielä yliopiston saavutettavuudessa ja tasapuolisuussäännön noudattamisen käytäntöjen selventämisessä.

Toteutumatta ovat jääneet seuraavat toimenpiteet/tavoitteet:

- TYY kartoittaa, miten laajasti sukupuolittuneisuutta käsittelevää opetusta on ja vaikuttaa siten, että tätä opetusta olisi tarjolla kaikilla aloilla.

- TYYllä on yksinkertainen ja selkeä linjaus sukupuolipariteetin soveltamisesta hallinnonopiskelijaedustajien valintaan
- Hallituksen ja edustajiston pöytäkirjoihin tehdään merkintä, mikäli sukupuolipariteettia ei noudateta.
- Hankitaan opiskelijoiden käyttöön tietokone, jossa on valmiiksi asennetut apuohjelmat myös näkö- ja kuulovammaisille. Laite voi olla lainattavissa TYYn kansliasta tai yliopiston kirjastosta. Laitteita voi olla useampia ja ne voisivat olla kannettavia.
- Opintopsykologien resursseja lisätään.
- Kaikki kampusalueen kyltit ovat saavutettavia vuoteen 2016 mennessä.
- Järjestöjen edunvalvonnassa kiinnitetään huomiota opiskelutilojen esteettömyyteen.
- Ravintoloihin muodostetaan yhtenäiset jonotus- ja palautejärjestelmät.
- Tilojen esteettömyydestä tiedotetaan selkeiden opaskylttien avulla.

Toteutumatta jääneistä kohdista osa on sellaisia, joita TYY ei ole tarkoituksenmukaisin taho toteuttamaan (kuten apuohjelmat sisältävän tietokoneen hankkiminen). Valtaosa kohdista (kuten saavutettavan kyltityksen saaminen koko kampukselle ja TYYn tilojen esteettömyydestä tiedottaminen opaskyltein), on kuitenkin sellaisia, että niiden toteutumista on syytä edistää aktiivisesti myös jatkossa.